

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aquinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum contritio sit maior dolor, qui esse posit in natura? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

Primo, vtrum contritio sit maior dolor, qui esse possit in natura?
Secundo, vtrum possit esse nimis magnus contritionis dolor?
Tertio, vtrum debeat esse maior dolor de vno peccato, quam de alio?

ARTIC. I.

Vtrum contritio sit maior dolor, qui esse possit in natura?

10
Tho. ubi
sup. ar. 3.
q. 1. c.
107.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod contritio non sit maior dolor, qui esse possit in natura. Dolor enim est sensus læsionis. Sed aliqua læsiones magis sentiuntur quam læsio peccati, sicut læsio vulneris. Ergo contritio non est maximus dolor.

¶ 2 Præterea, Ex effectu sumimus iudicium de causa. Sed effectus doloris sunt lacrymæ. Cùm ergo aliquando contritus non emittat lacrymas corporales pro peccatis, quas tamen emittit de morte amici, vel de percussione, vel aliquo huiusmodi: videtur, quod contritio non sit dolor maximus.

¶ 3 Præterea, Quanto aliquid plus habet de aduisione contrarij, tanto est minus intensum. Sed contritionis dolor habet multum de gaudio admistum, quia contritus gaudet de liberatione, de spe veniæ, & de multis huiusmodi. Ergo dolor eius est minimus.

¶ 4 Præterea, Dolor contritionis displicentia que-ram est. Sed multa sunt que magis displicent contrito, quam peccata sua præterita. non enim vellet peccata inferni sustinere potius quam peccare: nec itam sustinuisse omnes penas temporales, aut etiam sustinere: alias pauci inuenirentur contriti. Ergo dolor contritionis non est maximus.

SED contra, Secundum August. * Omnis dolor in amore fundatur. Sed amor charitatis, in quo fundatur dolor contritionis, est maximus. Ergo & dolor contritionis est maximus.

lib 14. de
cit. Di.
c. 7. 8. 9.
9. 10. 11.

¶ Præterea, Dolor est de malo. Ergo de magis malo debet esse maior dolor. Sed culpa est magis ma-

malum, quàm pœna. Ergo dolor de culpa, qui est contritio, excedit omnem alium dolorem.

q. 1. ar. 2.
ad 1.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra dictum est *, in contritione est duplex dolor. Vnus est in voluntate, qui est essentialiter ipsa contritio, nihil aliud est quàm displicentia præteriti peccati: talis dolor in contritione excedit omnes alios: res: quia quantum aliquid placet, tantum contritio eius displicet: finis autem ultimus super omnia præterita omnia propter ipsum desideretur: & ideo præteritum, quod a fine ultimo auertit, super omnia displicere debet. Alius dolor est in parte sensitua, qui nascitur ex primo dolore: vel ex necessitate naturæ, dum quòd vires inferiores sequuntur motum superiorum: vel ex electione, secundum quod homo, volens, in seipso hunc dolorem excitat, ut de peccato doleat. Et neutro modo oportet, quòd sit maior dolor: quia vires inferiores mouentur vehementer ab objectis proprijs, quàm ex redundantiâ superiorum. Et ideo quanto operatio superiorum vires inferiores est propinquior objectis inferiorum, tanto magis mouentur eorum motum: & ideo maior dolor est in parte sensitua ex læsione sensibili, quàm sit illa in ipsa redundat ex ratione. Et similiter maior dolor redundat ex ratione de corporalibus deliberatis, quàm qui redundat ex ratione considerante spiritualia. Vnde dolor in sensitua parte ex displicentia rationis proueniens de peccato, non est maior, quàm alij doloribus, qui in ipsa sunt. Et similiter nec maior est dolor, qui est voluntarie assumptus: tum quia non obediens inferior superiori ad nutum, ut tanta & passio sequatur in inferiori appetitu, qualem obediens superior: tum etiam quia passiones à ratione assumptæ in actibus virtutum secundum mensuram operantur, quàm quandoque dolor (qui est sine virtute) non seruat, sed excedit.

Ad primum ergo dicendum, quòd sicut dolor interior est sensibilis est de sensu læsionis, ita dolor interior est

* alijs
cogita-
tione .

qui est cognitione * alicuius nocui. Et idem quamvis læsio
peccati secundum exteriorem sensum non percipia-
tur: tamen percipitur esse maxima secundum sensum
interiorem rationis.

Ad secundum dicendum, quod corporales immu-
tationes immediate consequuntur ad passiones sensi-
tiae partis, & eis mediantibus ad affectiones appeti-
tiae superioris: & inde est, quod ex dolore sensibili
et etiam sensibili vicino, citius defluunt lacrymæ cor-
porales, quam de dolore spirituali contritionis.

Ad tertium dicendum, quod gaudium illud quod
continet de dolore habet, non minuit displicentiam:
quia ei non contrariatur, sed auget, secundum quod
omnis operatio augetur per propriam delectationem:
dicitur in 10. Ethic. * Sicut qui delectatur in addi-
cendo aliquam scientiam, melius addiscit; & simi-
ter qui gaudet de displicentia, vehementius displici-
entiam habet. Sed bene potest esse quod illud gau-
dium temperet dolorem ex ratione in partem sensi-
tiam resultantem.

cap. 6

Ad quartum dicendum, quod quantitas displicen-
de aliqua re debet esse secundum quantitatem ma-
tiae ipsius. Malicia autem in culpa mortali mensura-
tur ex eo, in quem peccatur, in quantum est ei indi-
ca: & ex eo qui peccat in quantum est ei nociva. Et
ita homo debet magis Deum, quam seipsum dili-
gere: idem plus debet odire culpam, in quantum est
offensa Dei, quam in quantum est nociva sibi. Est au-
tem nociva sibi principaliter, in quantum separat ip-
sum a Deo: & ex hac parte, ipsa separatio a Deo, quæ
est quædam est, magis debet displicere, quam ip-
sa culpa, in quantum hoc nocuum inducit; quia
quod propter alterum oditur, minus oditur: sed mi-
nus quam culpa, in quantum est offensa in Deum. In-
ter omnes autem pœnas malitiæ attenditur quidam-
modo secundum quantitatem nocuum: & idem cum
est sit maximum nocuum, quo maximum bonum
augetur, erit inter pœnas maxima, separatio a Deo.
Est

Est etiam alia quantitas malitiæ accidentalis, oportet in displicentia attendere secundum rationem præsentis & præteriti: quia quod præteritum est non est, unde habet minus de ratione malitiæ & duritatis. Et inde est quòd plus refugit homo a malo, si aliquid mali in præsentis vel in futuro, quam hoc de præterito. Unde nec aliqua passio animæ dicitur respondet præterito, sicut dolor respondet præterito malo, & timor futuro. Et propter hoc de duobus malis præteritis illud magis abhorret animus, cuius maior effectus in præsentis remanet, vel in futurum, etiam si in præterito minus fuerit. Et quod effectus præcedentis culpæ non ita percipitur quæque, sicut effectus præteritæ pœnæ; tum quia perfectius sanatur, quam quædam pœna; tum quia defectus corporalis magis est manifestus quam mentalis: idèò homo etiam bene dispositus quando magis in se percipit horrorem præcedentis quam præcedentis culpæ, quamvis magis effectus vitæ pati eandem pœnam, quam committere eandem culpam. Est etiam considerandum in comparatione culpæ & pœnæ, quòd quædam pœnæ habent rabiliter coniunctam Dei offensam, sicut separata Deo: quædam etiam addunt perpetuitatem, sicut pœna inferni. Ergo pœna illa quæ offensam annuon potest habet, eodem modo cauenda est, sicut etiam pœna. Sed illa quæ perpetuitatem addit, est magis timenda culpa, simpliciter fugienda. Si tamen ab eis sepe ratio offensæ, & consideretur tantum ratio pœnæ, tunc minus habent de malitia, quam culpa, in quantum offensæ Dei; & propter hoc minus debent displicere. Sciendum est etiam, quòd quamvis talis debet contriti dispositio, non tamen de eis tentandum est, quia affectus suos homo non de facili mensurat, & quandoque illud quod minus displicet, est magis displicere: quia est propinquius nobis, etiam si non sit sensibile, quod magis est nobis notum.